

Quickscan Natuur

Fort Isabella Vught

Onze referentie: 300261

Colofon

Opdrachtgever

Isabella Groep p/a
Bureau Verkuylen BV
De heer J. Verkuylen
Veemarktkade 8
5222 AE 's-HERTOGENBOSCH

Dossiergegevens

Onze referentie: 300261
Status rapport: v3.0

Cobra adviseurs

De veelzijdig specialisten van Cobra adviseurs bv zijn verdeeld over de volgende vijf afdelingen:

- **Cobra boomadviseurs**
- **Cobra planadviseurs**
- **Cobra ecoadviseurs**
- **Cobra geoadviseurs**
- **Cobra groenjuristen**

Projectteam ecoadviseurs

Projectverantwoordelijke: Dennis Slotboom
Specialist Natuur en Ecologie: Dennis Slotboom
Kwaliteitsmanager: Günther Rutten

Contactgegevens

info@Cobra-adviseurs.nl
www.Cobra-adviseurs.nl
T. 088 - 262 72 00

Centraal postadres

Rechtestraat 12
5455 GE Wilbertoord

Bedrijfsgegevens

KvK Eindhoven 17232157
Btw-nr. NL 8199.70.220.B01
IBAN NL82 RABO 0153 4125 18

Samenvatting

Cobra adviseurs bv heeft een quickscan Natuur uitgevoerd. Het gaat over de buitenwallen bij Fort Isabella in Vught. Bureau Verkuylen bereidt de bestemmingsplanwijziging voor in het kader van de herontwikkeling van Fort Isabella. Het binnenterrein valt buiten dit onderzoek. Aan de buitenwallen vinden geen structurele veranderingen plaats, maar wel op inrichtingsniveau. Bureau Verkuylen heeft ons gevraagd te onderzoeken of hierbij mogelijk conflicten in het kader van de Flora- en faunawet kunnen ontstaan.

Beschermde soorten

Wij hebben zowel licht als streng beschermde planten en diersoorten aangetroffen of wij verwachten de aanwezigheid hiervan. Het gaat om vaatplanten, zoogdieren, vleermuizen, vissen, amfibieën, reptielen en vogels.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

In de bomen of begroeiingen kunnen met name tussen februari en november veel bewoonde vogelnesten voorkomen. Bewoonde vogelnesten zijn streng beschermd. In sommige bomen zijn potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Ook zijn in het gebied verblijfplaatsen van mol, konijn, veldmuis en bosmuis aanwezig. Daarnaast verwachten wij verblijfplaatsen van vos en eekhoorn.

Is er een ontheffing nodig?

Voor geen van de aanwezige of verwachte soorten is een ontheffing nodig, omdat binnen het onderzoeksgebied geen negatieve effecten op beschermde soorten of de vaste rust- en verblijfplaatsen hiervan worden verwacht. Sommige maatregelen hebben zelfs een positief effect op de ecologische kwaliteit van het gebied. Wel moet er zorgvuldig worden gehandeld en moeten bewoonde vogelnesten worden ontzien. In uitzonderingsgevallen kan het kappen van een boom ontheffingsplichtig zijn als blijkt dat in de te kappen boom een verblijfplaats voor vleermuizen aanwezig is.

Maatregelen

Wij adviseren:

- de werkomgeving voorafgaand aan het werk te inspecteren op dieren of verblijfplaatsen;
- indien toch bomen gerooid worden, moet beoordeeld worden of er holten in aanwezig zijn. Zo ja, dan moet een deskundig ecoloog onderzoeken of de holte door vleermuizen wordt gebruikt;
- de werkzaamheden uit te voeren tussen 1 november en 1 maart;
- te controleren op bewoonde vogelnesten als de werkzaamheden tussen 1 maart en 1 november worden uitgevoerd;
- te handelen volgens de 'Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkelingen en Inrichting'.

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Situatie en planvorming	5
3	Verantwoording	7
3.1	Literatuuronderzoek	7
3.2	Nationale Databank Flora en Fauna	7
3.3	Veldwerk	8
4	Quickscan	9
4.1	Gebiedsbescherming	9
4.2	Planten en dieren	10
4.3	Vaste rust- en verblijfplaatsen	11
4.4	Overige functies	13
5	Conclusie	14
5.1	Beschermde soorten	14
5.2	Vaste rust- en verblijfplaatsen	14
5.3	Overige functies	14
5.4	Gebiedsbescherming	15
5.5	Is er een ontheffing nodig?	15
6	Advies	16
	Bijlage 1. Inrichtingsschets	
	Bijlage 2. Juridisch kader	

1

Inleiding

In opdracht van Bureau Verkuylen BV heeft Cobra adviseurs bv een quickscan Natuur uitgevoerd. Het gaat de buitenwallen van Fort Isabella in Vught. Dennis Slotboom heeft het veldwerk uitgevoerd op 23 mei en 9 juni 2016.

Aanleiding en doel

Het binnenterrein van Fort Isabella wordt binnenkort herontwikkeld waarvoor door een derde partij separaat onderzoek wordt uitgevoerd. De buitenwallen behoren ook bij Fort Isabella maar daar vinden, behalve enkele maatregelen op inrichtingsniveau, geen structurele veranderingen plaats. In 2011 is reeds de aanwezigheid van beschermde soorten in beeld gebracht. Omdat deze gegevens inmiddels gedateerd zijn is een actualisatie nodig. Het doel is het bepalen of er beschermde soorten of de vaste rust- en verblijfplaatsen hiervan in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Op basis van de resultaten kunnen wij u aangeven of er een ontheffing moet worden aangevraagd of dat nader onderzoek noodzakelijk is.

Onze quickscan Natuur is een toets van de ecologische potenties van het onderzoeksgebied en kan niet worden gezien als volwaardig ecologisch onderzoek. Er is in dit stadium geen uitgebreide inventarisatie uitgevoerd van soorten of soortgroepen.

Hebt u na het lezen van dit rapport nog vragen?

Neem dan gerust contact op met Dennis Slotboom. Wij zijn bereikbaar op 088-262 72 00.

Uw veelzijdig specialist,

Joost Verhagen
Directeur Cobra adviseurs bv

Cuijk, 17 juni 2016

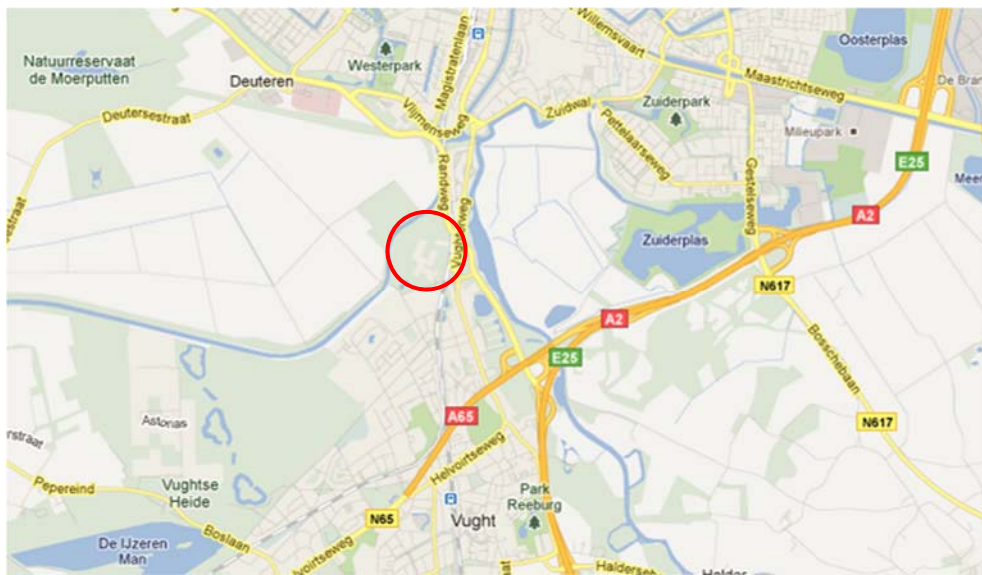
2

Situatie en planvorming

Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich ten noorden van de bebouwde kom van Vught. Het gaat om de beboste wallen en grachten rondom Fort Isabella. Het onderzoeksgebied is bijna 7,5 hectare groot. Op afbeelding 1 is de ligging van het onderzoeksgebied globaal gemarkeerd. Op afbeelding 2 is de begrenzing van het onderzoeksgebied met een rode lijn aangegeven.

Afbeelding 1. Ligging onderzoeksgebied

Afbeelding 2. Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied maakt onderdeel uit van een voormalig verdedigingswerk. Kenmerkend is een stervormig dijklichaam dat verhoogd ten opzichte van de omgeving ligt. Op de flanken van dit dijklichaam staan bomen en struiken (zie foto 1). Het gebied is verder bosachtig begroeid en bevat waterpartijen (zie foto 2) en grachten. De grachten hebben decennialang geen onderhoud gehad en zijn grotendeels verland.

Foto 1. Situatieoverzicht

Foto 2. Situatieoverzicht waterpartij nabij Kampdijklaan

Planvorming

In bijlage 1 is de inrichtingsschets voor het gebied opgenomen. In het kader van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging vinden er geen structurele veranderingen plaats aan de buitenwallen. Op inrichtingsniveau vinden veranderingen plaats ten behoeve van het meer herkenbaar maken van cultuurhistorische resten. De maatregelen zijn hiervoor beperkt tot het selectief verwijderen van bomen, het verwijderen van onderbegroeiing en het snoeien van takken ter hoogte van de centrale zichtas (E-F) en twee ravelijnen (G). Voorts wordt een stukje bos nabij de Postweg (donkergroen gemarkeerd) gerooid. Als laatste worden ook de oevers van de waterpartijen ontdaan van opslag en overhangende takken, zodat er meer zon tot de waterpartijen kan toetreden.

3 Verantwoording

3.1 Literatuuronderzoek

Natuurwetgeving

Wij hebben onderzocht of het onderzoeksgebied een wettelijk beschermde status of een beleidsmatig vastgestelde natuurstatus heeft. Daarvoor raadplegen wij onder andere provinciale websites en de website van het ministerie van Economische Zaken (EZ). In bijlage 2 hebben wij het juridisch kader samengevat.

Soortinformatie

Om inzicht te krijgen in de actuele gegevens die beschikbaar zijn over het onderzoeksgebied en de omgeving hebben wij websites van onder andere RAVON, SOVON, De Vlinderstichting en de Zoogdierverseniging geraadpleegd.

3.2 Nationale Databank Flora en Fauna

Wij hebben gegevens over de aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied opgevraagd bij de Nationale Databank Flora en Fauna (www.ndff.nl). Op afbeelding 3 ziet u de administratieve gegevens.

Afbeelding 3. Administratieve gegevens NDFD

Projectnaam Fort Isabella in Vught
Doel Quickscan Natuur
Datum 23-05-2016 15:42
Ordernummer HNL-2016-130
Geselecteerde kilometerhokken
147-409, 148-409

Databank Flora en Fauna

In tabel 1 zijn de resultaten uit de Nationale Databank Flora en Fauna weergegeven. Hieruit blijkt dat er van vleermuizen, reptielen en overige soortgroepen onvoldoende onderzoeksgegevens beschikbaar zijn. Van de overige groepen zijn meldingen bekend van, naast vogels, zowel licht als streng beschermde vaatplanten, landzoogdieren, amfibieën en vissen. Van dagvlinders en libellen zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten. Tijdens ons veldbezoek ligt de focus daarom op alle groepen, behalve dagvlinders en libellen.

Tabel 1. Resultaten Nationale Databank Flora en Fauna

147 - 409	vaatplanten	vleermuizen	landzoogdieren	heesvogels	wintervogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders	libellen	overige soortgroepen
Rode-Lijstsoorten	8		1	19	45			1	3	5	
FFaet soorten tabel 1	4		7			4					
FFaet soorten tabel 2+3	4		1					2			
FFaet vogels				76	197						
Hfd soorten bijlage I	1							1			
Hfd soorten bijlage II	1	2									
Aantal soorten	344	2	12	81	222	4		19	28	38	17
Detailering 0-0.25:0.25:1	55%/39%	50%/0%	23%/7%	54%/22%	47%/10%	90%/0%		100%/0%	91%/0%	93%/0%	74%/0%
Volledigheid onderzoek	goed	slecht	redelijk	goed*	goed*	goed	niet	goed	goed	goed	onbepaald
Onderzoeks-periode	1998-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016

148 - 409	vaatplanten	vleermuizen	landzoogdieren	heesvogels	wintervogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders	libellen	overige soortgroepen
Rode-Lijstsoorten	11	1	3	10	44			4	1	5	
FFaet soorten tabel 1	2		11			4					
FFaet soorten tabel 2+3	5		3					4			
FFaet vogels				87	193						
Hfd soorten bijlage I			1					3			
Hfd soorten bijlage II		2	1								
Aantal soorten	178	2	19	92	219	4		23	25	32	11
Detailering 0-0.25:0.25:1	70%/0%	50%/0%	32%/10%	47%/25%	27%/12%	77%/0%		95%/0%	65%/2%	43%/1%	10%/0%
Volledigheid onderzoek	goed	slecht	goed	goed*	redelijk*	goed	niet	goed	goed	goed	onbepaald
Onderzoeks-periode	1998-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016	2006-2016

3.3 Veldwerk

Tijdstip en omstandigheden

Dennis Slotboom heeft twee veldbezoeken uitgevoerd. In tabel 2 hebben wij de omstandigheden tijdens het veldwerk opgenomen.

Tabel 2. Inventarisatieronde

Datum	Moment	Weersomstandigheden
23 mei 2016	Middag	Regenbuien, matige wind, 14°C
9 juni 2016	Ochtend	Licht bewolkt, droog, lichte wind, 18°C

Werkwijze

Cobra ecoadviseurs werkt uitsluitend volgens de richtlijnen en inventarisatiemethoden die zijn voorgeschreven door diverse gegevensbeherende instanties, zoals RAVON, SOVON, De Zoogdierverseniging en Floron. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van de aanwezige biotopen en habitats. Methoden zijn vastgesteld voor de volgende groepen:

- ongewervelden
- vissen
- amfibieën
- reptielen
- zoogdieren
- vaatplanten

4 Quickscan

4.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het onderzoeksgebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied maar ligt op geringe afstand van gebieden die wel als Natura 2000-gebied zijn aangewezen. Op afbeelding 4 is de ligging van het onderzoeksgebied (gemarkeerd met de rode cirkel) te zien ten opzichte van Natura-200 gebieden (gele markeringen).

Afbeelding 4. Ligging onderzoeksgebied ten opzichte van Natura-2000 gebieden

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het onderzoeksgebied maakt geheel deel uit van de EHS van Nederland. Op afbeelding 5 is de ligging van het onderzoeksgebied (gemarkeerd met de rode cirkel) te zien ten opzichte van de EHS (beige markeringen).

Afbeelding 5. Ligging onderzoeksgebied ten opzichte van EHS

4.2 Planten en dieren

Vaatplanten

Wij hebben geen beschermde planten aangetroffen. Maar volgens gegevens van het Natuurloket bevinden zich in beide kilometerhokken minimaal vier soorten uit tabel 1 (licht beschermd) en minimaal vijf soorten uit tabel 2 en 3 (streng beschermd). Negen soorten zijn opgenomen in de Rode Lijst. Op basis van de door ons aangetroffen biotopen is het aannemelijk dat beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn, waaronder brede wespenorchis en drijvende waterweegbree. Deze hebben wij echter niet aangetroffen ter plaatse van de te realiseren zichtlijn, de te schonen Ravelijnen of het te rooien stukje bos.

Landzoogdieren

Volgens gegevens van het Natuurloket bevinden zich in beide kilometerhokken minimaal elf soorten uit tabel 1 (licht beschermd) en minimaal drie soorten uit tabel 2 en 3 (streng beschermd). Minimaal drie soorten zijn opgenomen in de Rode Lijst. Daarnaast verwachten wij de soorten eekhoorn, mol, konijn, ree, bosmuis, rosse woelmuis, vos en veldmuis in het gebied.

Vleermuizen

Wij verwachten dat verschillende vleermuissoorten gebruikmaken van het onderzoeksgebied. Wij verwachten soorten als gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Maar mogelijk maken nog meer soorten gebruik van het gebied of de omgeving.

Vogels

In het gebied hebben wij talrijke zang- en watervogels waargenomen. Volgens gegevens uit het Natuurloket zijn maar liefst minimaal 273 vogelsoorten in beide kilometerhokken aangetroffen. Hiervan komen minimaal 64 soorten voor op de Rode Lijst.

Amfibieën

Wij hebben geen amfibieën aangetroffen. Maar volgens gegevens van het Natuurloket bevinden zich in beide kilometerhokken minimaal vier soorten uit tabel 1 (licht beschermd). Wij verwachten binnen het onderzoeksgebied bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en bastaardkikker. De grachten hebben een slechte waterkwaliteit. In deze wateren worden nauwelijks amfibieën verwacht. Het meest kansrijk zijn de vijver aan de Kampdijklaan en de waterpartij nabij de spoorlijn.

Reptielen

Wij hebben geen reptielen aangetroffen. Volgens het Natuurloket is er binnen het onderzoeksgebied geen onderzoek naar het voorkomen van reptielen uitgevoerd. Maar op basis van aanwezige biotopen verwachten wij dat levendbarende hagedissen en hazelwormen mogelijk aanwezig zijn in het onderzoeksgebied.

Vissen

Met uitzondering van de waterpartij aan de Kampdijkklaan en langs de spoorlijn zijn alle aanwezige watergangen en grachten ondiep door achterstallig onderhoud. Binnen dergelijke wateren zijn geen vissen te verwachten, omdat deze watergangen grotendeels bevrozen in de winter. Daarnaast ontstaat in deze watergangen gemakkelijk zuurstoftekort door rottend blad. De waterpartij aan de Kampdijkklaan is visrijk. Ook de waterpartij nabij de spoorlijn lijkt erg geschikt voor vissen. Volgens gegevens van het Natuurloket bevinden zich in beide kilometerhokken minimaal vier soorten uit tabel 2 en 3 (streng beschermd). Vier soorten zijn opgenomen in de Rode Lijst. Drie soorten zijn opgenomen in bijlage II, waaronder waarschijnlijk de grote modderkruiper. Vanwege de waterkwaliteit en de geïsoleerde ligging verwachten wij dat in de waterpartij aan de Kampdijkklaan grote modderkruipers aanwezig kunnen zijn.

Dagvlinders en libellen

Wij hebben geen beschermde dagvlindersoorten of libellen waargenomen. Volgens gegevens van het Natuurloket zijn beide kilometerhokken goed onderzocht op soorten uit deze groepen, maar beschermde soorten zijn niet aangetroffen. Wij verwachten ook geen beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied, omdat de specifieke biotopen ontbreken.

Overige ongewervelden

Het plangebied kent geen specifieke biotopen van beschermde ongewervelden. Ook is op basis van literatuuronderzoek gebleken dat er binnen de omgeving geen vindplaatsen bekend zijn van beschermde ongewervelden. Deze worden daarom ook niet verwacht.

4.3 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Nesten

Wij hebben geen jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen aangetroffen. Talrijke nesten van vogels kunnen echter verwacht worden in bomen, boomholten, struiken of onderbegroeiing.

Holten

In sommige bomen hebben wij holten aangetroffen die kunnen dienen als broedgelegenheid voor holtenbroedende vogels zoals spechten, boomklevers en kauwen (zie foto 3). Ter hoogte van de uit te voeren maatregelen hebben wij geen bomen met holten waargenomen. Echter, door de dichte bladmassa is een volledige beoordeling niet altijd mogelijk geweest.

Foto 3. Boom met holte

Holen

Wij verwachten dat in het onderzoeksgebied holen van konijn, mol, vos en muizensoorten aanwezig zijn (zie foto 4).

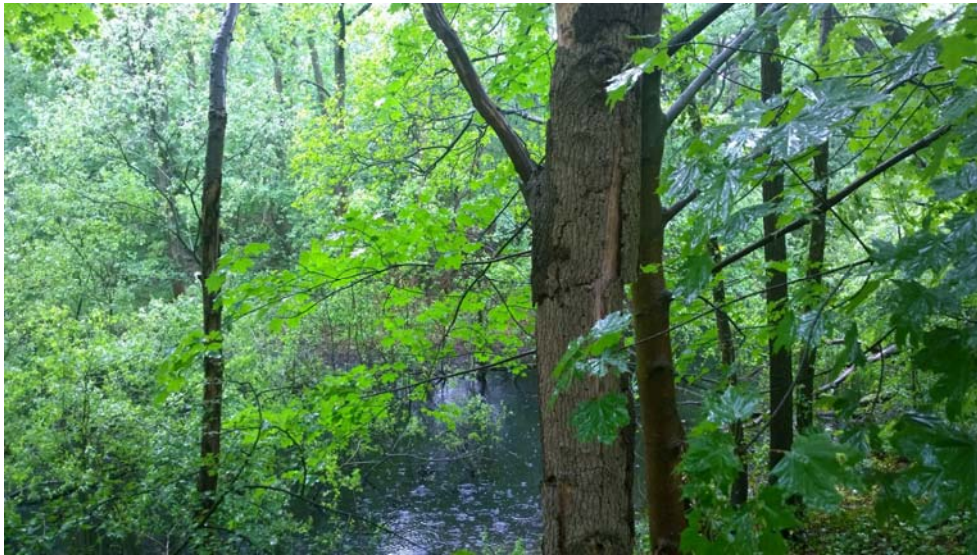
Foto 4. Hol van bosmuis

Vleermuizen

Diverse bomen bevatten potentiële zomerverblijfplaatsen voor vleermuizen. Het gaat om holten, inrottingen en losse schorsplaten (zie foto 5). Wij hebben geen winterverblijven aangetroffen. Hiermee doelen wij op grotere holten in bomen. Ook ter hoogte van de uit te voeren maatregelen (Ravelijnen, zichtas en stukje bos) hebben wij geen potentiële verblijfplaatsen in bomen waargenomen. Maar ook hier geldt dat een volledige beoordeling door het soms dichte bladerdek niet altijd goed mogelijk is geweest. De kans is wel aanwezig dat vleermuizen zich ophouden in de gebouwen op het binnenterrein van Fort Isabella.

Foto 5. Potentiële zomerverblijfplaats voor vleermuizen

4.4 Overige functies

Foerageergebied voor vleermuizen

Grote delen van het onderzoeksgebied of grenzend aan het onderzoeksgebied zijn zeer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Wij verwachten dat verschillende soorten vleermuizen foeragerend gebruikmaken van:

- de beschutte ruimtes boven het water tussen de voormalige defensiewallen;
- de waterpartij en oevers nabij de Kampdijklaan;
- de bosrand en oeverzone langs het Drongelens kanaal.

Vliegroute voor vleermuizen

Wij verwachten dat de bosrand langs het Drongelens kanaal en het Drongelens kanaal zelf een belangrijke vlieg- en/of migratieroute vormt voor vleermuizen.

5

Conclusie

5.1 Beschermden soorten

Soorten uit tabel 1

Binnen het onderzoeksgebied zijn soorten aanwezig of kunnen soorten voorkomen die zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Ze zijn daarmee licht beschermd. Het gaat om de volgende soortgroepen:

- vaatplanten (brede wespenorchis);
- zoogdieren (ree, vos, mol, bosmuis, rosse woelmuis, veldmuis, konijn);
- amfibieën (bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander).

Soorten uit tabel 2 en 3

Binnen het onderzoeksgebied zijn soorten aanwezig of kunnen soorten voorkomen die zijn opgenomen in tabel 2 of tabel 3 van de Flora- en faunawet. Ze zijn daarmee streng beschermd. Het gaat om de volgende soortgroepen:

- vaatplanten (drijvende waterweegbree);
- zoogdieren (eekhoorn, gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis);
- reptielen (levendbarende hagedis);
- vissen (grote modderkruiper).

Vogels

Het onderzoeksgebied is bijzonder vogelrijk. De vogels gebruiken het onderzoeksgebied als foerageergebied, voortplantingsgebied of als tijdelijke rustplaats. Alle vogels zijn streng beschermd volgens de Flora- en faunawet.

5.2 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Nesten

In bomen, struiken en onderbegroeiingen kunnen nesten verwacht worden van zowel zangvogels als watervogels. Nesten van vogels zijn, mits in gebruik, streng beschermd.

Vleermuisverblijven

In sommige bomen bevinden zich potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ook deze verblijfplaatsen zijn, mits in gebruik, streng beschermd.

5.3 Overige functies

Vleermuizen maken waarschijnlijk gebruik van delen van het onderzoeksgebied als foerageergebied, migratieroute en/of vliegroute. Mits van wezenlijk belang, zijn deze delen streng beschermd.

5.4 Gebiedsbescherming

Omdat er geen structurele veranderingen plaatsvinden in het onderzoeksgebied verwachten wij geen negatief effect op de EHS. Ook de voorgenumen inrichtingsmaatregelen hebben geen negatieve invloed, soms zelfs een positieve invloed op de EHS. Wij verwachten daarom dat er geen 'Nee, tenzij'-toets en/of compensatie nodig is.

5.5 Is er een ontheffing nodig?

Soorten uit tabel 1

De herontwikkeling van het binnenterrein valt onder de noemer 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'. Ook het uitvoeren van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen valt onder dezelfde noemer. Voor soorten uit tabel 1 geldt bij dergelijke werkzaamheden een algehele vrijstelling. U hoeft daarvoor geen ontheffing aan te vragen.

Soorten uit tabel 2 en 3

Mits in een gunstig seizoen uitgevoerd en mits bij te kappen bomen is vastgesteld dat zich in de boom geen verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden, hebben alle voorgestelde maatregelen geen negatieve invloed op soorten uit tabel 2 en 3. Met het uitvoeren van de maatregelen worden deze soorten dan niet benadeeld en worden ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen opgeheven. Ook de functionaliteit van bijvoorbeeld foerageergebied voor vleermuizen wordt niet aangetast. Een ontheffing is daarom niet nodig. De snoeimaatregelen geven lokaal meer openheid en vooral de waterpartijen zullen profiteren van de snoeimaatregelen. Meer zon op de oevers betekent meer begroeiing en minder blad in het water. Dit komt de waterkwaliteit iets ten goede. Juist hierdoor zal het gebied in waarde toenemen bijvoorbeeld als foerageergebied voor vleermuizen en als leefgebied voor amfibieën.

Vogels

Door het uitvoeren van de maatregelen kunnen bewoonde vogelnesten verloren gaan. U kunt in principe geen ontheffing krijgen voor het verstoren of verwijderen van bewoonde vogelnesten. Er is namelijk altijd een alternatief: wachten tot het nest niet meer bewoond is. Door de maatregelen uit te voeren als er geen bewoonde vogelnesten zijn, bij voorkeur tussen 1 november en 1 maart, is geen ontheffing nodig. Er is namelijk ook geen sprake van nesten met een jaarrond beschermde status. Bovendien is in de omgeving ruim voldoende alternatief voorhanden.

6

Advies

Inspectie werkomgeving

Wij adviseren om de werkomgeving, ofwel de locatie waar de inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd, voorafgaand aan het werk te controleren op de aanwezigheid van dieren. Eventueel aangetroffen padden of egels moeten dan voorzichtig verplaatst worden naar een geschikte locatie buiten de werkomgeving. Ook moeten eventuele konijnenholen of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van dieren worden gemarkeerd en tijdens het werk worden ontzien. Indien onverhoopt streng beschermde soorten worden aangetroffen, adviseren wij direct contact te zoeken met een deskundig ecooloog.

Inspectie eventueel te kappen bomen

Indien duidelijk is of en welke bomen gekapt worden, adviseren wij deze voorafgaand aan de kap te laten controleren op de aanwezigheid van vanaf de grond niet zichtbare boomholten. Deze moeten, indien aanwezig, beoordeeld worden op de aanwezigheid van vleermuizen of gebruik door vleermuizen. Schakel bij twijfel een deskundig ecooloog in voor uitsluitel en voor eventuele vervolgstappen.

Werkperiode

Wij adviseren u de snoeimaatregelen uit te voeren tussen 1 november en 1 maart. De kans dat dan bewoonde vogelnesten aanwezig zijn, is erg klein. Bovendien is de kans op verstoring van alle overige soorten in het gebied dan erg klein.

Nestcontrole

Als u besluit de werkzaamheden uit te voeren tussen 1 maart en 1 november, moet voorafgaand aan de werkzaamheden een nauwkeurige controle worden uitgevoerd. Hiermee onderzoekt u of zich bewoonde nesten in de te snoeien of te verwijderen elementen bevinden. Dit onderzoek moet maximaal drie dagen voor de daadwerkelijke werkzaamheden uitgevoerd worden. Worden bewoonde nesten aangetroffen, dan moet de betreffende nestlocatie worden gemarkeerd en ontzien zolang het nest bewoond is.

Inzet gedragscode

Wij adviseren te handelen volgens de 'Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkelingen en Inrichting'. Deze gedragscode is op te vragen bij de Vereniging Stadswerk Nederland.

Werken volgens de gedragscode houdt onder andere in dat:

- voorafgaand aan het werk een ecologisch werkprotocol/plan van aanpak wordt opgesteld waarin beschreven is hoe om wordt gegaan met lokaal aanwezige beschermde soorten en de vaste rust- en verblijfplaatsen hiervan;
- voorafgaand aan de werkzaamheden het werkvak te controleren op beschermde soorten, aanwezige groeiplaatsen, nestbomen of essentiële biotopen te markeren en te ontzien door het instellen van een beschermingszone;
- de uitvoerende vaklieden een instructie te geven voorafgaand aan de feitelijke werkzaamheden.
- Een registratie uit te voeren van uitgevoerde werkzaamheden in het kader van bescherming van planten en dieren en hoe is omgegaan met calamiteiten.

Bijlage 1

Inrichtingsschets

Nieuwe passage langzaam verkeer Drongelens kanaal

LEGENDA

Algemeen

- gemeente grens s'-Hertogenbosch - Vught
- plangrens
- bestaand hek
- GBKN
- inmeting binnenterrein
- kaart <http://www.leestekensvanhetlandschap.nl>

Routes

- externe ontsluiting
- interne ontsluiting + parkeren
- fietspad
- parkeerroute
- wandelroute (ornamental pathway)
- pad

Knopen

1.	oude hoofdpoot	A.	nieuwe hoofdpoot
2.	binnenhof	B.	noordplein
3.	sleutelgebouw	C.	ravelijngebouw
4.	Isabellaplein	D.	zuidplein
5.	zuidentree	E.	uitzichtpunt (Gement)
6.	poort Postweg	F.	uitzichtpunt (Bossche Broek)
		G.	ravelijn - plaats
		H.	kruidtuin

Bebouwing

- bestaand met erf
- bestaand met erf te vernieuwen
- potentiële nieuwe locaties
- bebouwing in relatie met de nieuwe wal

Groen

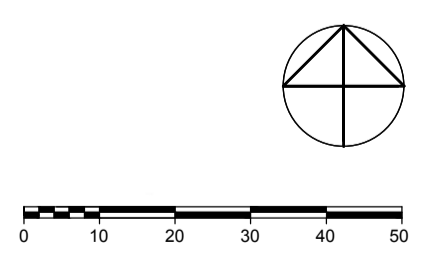
- stercontour
- laagten rond ster
- nieuwe wal
- Reutsedijk
- buitenwallen
- markering ster

Water

- wadi / water
- overig water

Beeldaccenten

- bestaande hoofdas
- nieuwe ruimte as
- belangrijke zichtlijn
- binnenhof
- sleutelgebouw
- ravelijngebouw
- groene markering ster

Herontwikkeling Fort Isabella, Vught
 Stedenbouwkundige structuurschets
 BUYS - VERKUYLEN - WIJNEN - PAUL DE KORT
 landschapsarchitect stedenbouwkundige architect beeldend kunstenaar

projectnummer 2354061A V10 03-08-2016 schaal 1:1000 blad 02

Bijlage 2

Juridisch kader

Flora- en faunawet

Reikwijdte

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijk leefomgeving. Menselijk handelen mag geen nadelige invloed hebben op deze soorten. Volgens de Flora- en faunawet is het daarom verboden beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, hun holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen aan te tasten of te verontrusten. Onderscheiden wordt tussen 'licht' en 'zwaar' beschermde soorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdierensoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- diverse van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Vrijstelling en ontheffing

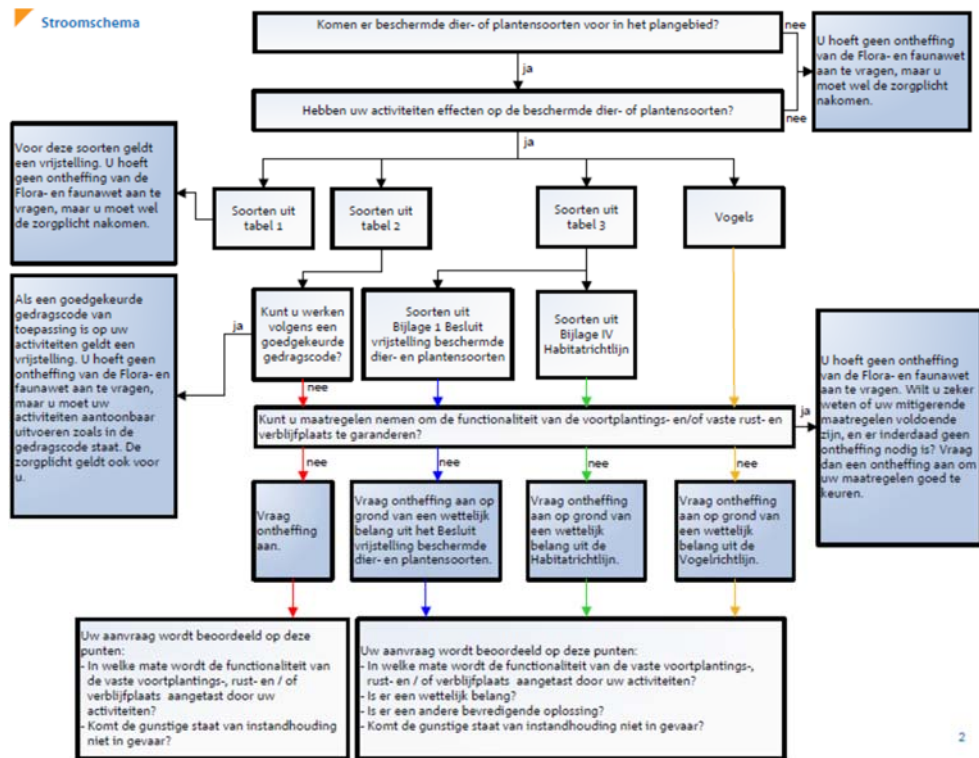
In sommige gevallen kan vrijstelling worden verleend van de Flora- en faunawet. Dit is aan de orde als er sprake is van bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Ook kan ontheffing worden verkregen van de Flora- en faunawet. Of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is, is afhankelijk van de aard van de ingrepen in het onderzoeksgebied. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de aanwezige dier- en plantensoorten.

Mitigerende maatregelen

Als maatregelen worden getroffen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen, is geen ontheffing vereist. Zo kunnen er mitigerende maatregelen worden getroffen.

Stroomschema

Het ministerie van Economische Zaken (EZ) hanteert een stroomschema om te bepalen of een ontheffing nodig is. Het stroomschema hebben wij opgenomen op de volgende pagina.

Zorgplicht

De algemene zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet) houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregel en te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Van rijkswege is het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) opgesteld. Hierin staan afspraken over de natuur in landelijke gebieden. De nota is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurkenmerken en -waarden. Bepaald wordt dat de EHS moet worden beschermd en ontwikkeld door een combinatie van:

- planologische bescherming;
- aankoop van gronden;
- het afsluiten van beheerovereenkomsten met particuliere eigenaren;
- inspanningen voor een goede kwaliteit van milieu en water.

In de EHS worden planten en dieren in waardevolle natuurgebieden beschermd. In een bestemmingsplan wordt de ecologische hoofdstructuur concreet begrensd.

Ingrepen in de EHS

In de EHS geldt het 'nee, tenzij' principe. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn en er sprake is van een groot openbaar belang. De effecten van een ingreep moeten worden gecompenseerd. In principe zijn ingrepen in of nabij de EHS die invloed hebben op natuurwaarden vergunningsplichtig. Welk spoor gevolgd moet worden en of er daadwerkelijk sprake is van een aantasting van natuurwaarden in de EHS is afhankelijk van de concrete planvorming.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 ziet toe op de bescherming van gebieden. Op grond van artikel 10a wijst de minister van EZ gebieden aan waarin uitvoering wordt gegeven aan de 'Vogelrichtlijn' (EEG nr. 79/409) en de Habitatrichtlijn (EEG nr. 29/43).

Gebieden

De Natuurbeschermingswet kent drie typen gebieden:

- Natura 2000-gebieden;
- beschermde natuurmonumenten;
- overige door EZ aangewezen gebieden.

Vergunning

Als een project of activiteit leidt tot een verslechtering van habitats van soorten of kan leiden tot significante verstoring van soorten, dan is op grond van artikel 19d een vergunning vereist.

Passende beoordeling

Binnen de vergunningverlening zijn er twee toetsingsmogelijkheden:

- de passende beoordeling ofwel habitattoets
De passende beoordeling moet worden uitgevoerd wanneer significante effecten niet uitgesloten kunnen worden of onzeker zijn.
- de verslechterings- en verstoringstoets
De verslechterings- en verstoringstoets moet worden uitgevoerd wanneer significante effecten uitgesloten kunnen worden, maar negatieve effecten wel kunnen optreden.

De passende beoordeling moet gebaseerd zijn op onderzoek en de best beschikbare wetenschappelijke gegevens. De mogelijke effecten van de te beoordelen activiteiten of plannen worden dan onderzocht.

Centraal postadres
Rechtestraat 12
5455 GE Wilbertoord
T. 088 - 262 72 00

**Voor meer informatie over
Cobra bezoek onze websites**
www.Cobra-Adviseurs.nl
info@Cobra-Adviseurs.nl